

Sygn. akt: I Cgg 40/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2022 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	Barbara Przybylska
Protokolant:	Anna Olejnik - Alencynowicz

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2022 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa M. D., A. D.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w K.

o naprawienie szkody

1. zobowiązuje pozwaną (...) Spółkę Akcyjną w K. do naprawy szkód górniczych w nieruchomości położonej w R. przy ul. (...) poprzez:

a) rektyfikację budynku mieszkalnego metodą (...) oraz usunięcie szkód powstałych podczas rektyfikacji,

b) rozbiórkę nawierzchni brukowej w miejscach jej wyrzuszenia na powierzchni 3,70 x 1 m i ponowne ułożenie z wykorzystaniem kostki brukowej;

2. w pozostałej części powództwo oddala;

3. nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 19.434,14 (dziewiętnaście tysięcy czterysta trzydzieści cztery i 14/100) złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSO Barbara Przybylska

Sygn. akt I Cgg 40/18

UZASADNIENIE

Powodowie A. D. i M. D. wnieśli o nakazanie pozwanej (...) S.A. w K. naprawienia szkody występującej w budynku mieszkalnym, garażach, urządzeniach infrastruktury technicznej na nieruchomości przy ul. (...) w R. poprzez restytucję naturalną. Wskazali, że w wyniku działalności górniczej zakładu pozwanej wystąpiły szkody polegające na pęknięciach, odspojeniach i wychyleniu ogrodzenia, deformacji utwardzonej nawierzchni, pęknięciach i uszkodzeniach wypraw ścian i posadzek obiektów, wychyleniu obiektów, zamakaniu elewacji, trudności w odprowadzeniu wód z połaci dachowej i nieruchomości gruntowej. Pozwana nie odpowiedziała na wniosek o zawarcie ugody.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu. Zakwestionowała legitymację czynną powodów (brak wykazania prawa do nieruchomości) i zarzuciła nie dala podstaw do wszczęcia postępowania – to powodowie nie zareagowali na prośby pozwanej o kontakt. Ponadto podniosła, że w nieruchomości występują uszkodzenia pozagórnice.

Przyznała, że nieruchomość powodów znajduje się w zasięgu wpływów eksploatacji górniczej pozwanej, która wywołała maksymalne deformacje III kategorii.

Sąd ustalił:

Powodowie są współwłaścicielami we wspólności majątkowej małżeńskiej nieruchomości, położonej w R. przy ul. (...), zabudowanej budynkiem mieszkalnym, wzniesionym w 2004 roku, ogrodzonej, z nawierzchnią z kostki brukowej i betonowej (odpis KW k. 5). Na nieruchomość powodów miała wpływ eksploatacja górnicza prowadzona przez zakład górniczy pozwanej.

Pismem nadanym 10.10.2018r. roku powodowie wystąpili do pozwanej z wnioskiem o zawarcie ugody dotyczącej naprawienia szkód w obiektach na ich nieruchomości .

W posadowionym na nieruchomości budynku mieszkalnym na skutek wpływów eksploatacji wystąpiło różnokierunkowe (zasadniczo w kierunku północno – wschodnim tj w kierunku zrobów) wychylenie, w odniesieniu do ścian budynku –wypadkowe 14,5 mm/m; podłóg i posadzek na paterze – 15,3 mm/m (w tym w 4 pomieszczeniach przekraczające 15 mm/m) i na piętrze – 14,3 mm/m (w 2 pomieszczeniach równe lub przekraczające 15 mm/m). Wychylenie naroży budynku wynosi od 10,70 mm/m do 18,6 mm/m – średnio 15,28 mm/m. Wypadkowe wychyleń przebiegają w różnych kierunkach, co jest niekorzystne dla pracy statycznej konstrukcji. Taka wielkość wychyleń mieści się w granicach uciążliwości określonej jako „średnia”; nie przekracza wielkości dopuszczalnych (czyli 25 mm/m). Wychylenie budynku jest szkodą pochodzenia wyłącznie górniczego.

Przywrócenie budynku do stanu poprzedniego wymaga jego rektyfikacji metodą (...) polegającą na kontrolowanym podnoszeniu pochylonego budynku za pomocą zestawu siłowników sterowanych komputerowo oraz wykonania szeregu robot dodatkowych (w tym rozebrania lub demontażu niektórych elementów, a następnie po dokonaniu rektyfikacji przywrócenia ich do stanu poprzedniego i usunięcia szkód powstałych po rektyfikacji). Wykonanie tych robót wymaga szczegółowego projektu wykonawczego. Taka naprawa przy istniejącej konstrukcji budynku jest technicznie możliwa i ekonomicznie opłacalna (wartość odtworzeniowa wynosi 480 627zł brutto, szacowany koszt rektyfikacji – około 400 000zł brutto). Ewentualna naprawa w postaci poziomowania podłóg mogłaby prowadzić o zmniejszenia uciążliwości użytkowania, nie stanowiłaby jednak restytucji naturalnej i nie przywróciłoby w pełni walorów użytkowych i estetycznych, a przede wszystkim nie uchroniłoby też od działania szkodliwych sił ściskających i naprężających, generujących dalsze szkody.

Szkody w budynku polegające na miejscowych spękaniach płytek w garażu i zarysowaniach tynków na elewacji nie pozostają w związku z eksploatacją górniczą.

W ogrodzeniu, bramie i furtce nie występują uszkodzenia wymagające naprawy. Ogrodzenie jest wychylone w kierunku południowym (przeciwnym niż budynek) o 1 cm, w sposób niezauważalny wizualnie i niepowodujący utrudnień w działaniu bramy i furtki. (opinia k. 309, 341-342, 312 zdjęcia) .

Skutkiem eksploatacji jest wybrzuszenie nawierzchni z kostki brukowej na powierzchni 3,70 x 1m. Jej naprawa powinna polegać na rozbiórce w miejscach wybruszenia i ponownym ułożeniu z wykorzystaniem kostki brukowej. Koszt tej naprawy wynosi 536,88zł brutto. (opinia budowlana k. 224). Istniejące niewielkie koleiny nawierzchni są skutkiem przejazdów samochodem, nie pozostają w związku z eksploatacją. (opinia budowlana k. 309, 313 zdjęcia)

Eksploatacja nie spowodowała także zakłócenia odprowadzania wody z terenu posesji. (opinia k. 309)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody. Co do wielkości wychyleń sąd oparł się na opinii biegłego G. (opinia zasadnicza k. 116-132 i uzupełniająca k. 188 i nast.), który szczegółowo i wyczerpująco wyjaśnił zakres wychyleń, sposób ich wyliczenia i podstawy wysuniętych wniosków – obejmujące zarówno aspekty matematyczne, jak i budowlane i metodologiczne. Powodowie konsekwentnie kwestionowali wyliczone wartości wypadkowe, nie kwestionując przy tym wyliczeń wychYLENIA wypadkowego naroży i nie podważając pomiarów i obliczeń cząstkowych. Biorąc pod uwagę, że w opinii uzupełniającej biegły bardzo szeroko i wieloaspektowo odniósł się do zarzutów powodów, kolejne uzupełnienie opinii (w tym odniesienie się do prawidłowości obliczeń powodów oparte na innej metodologii niż przedstawiona i uzasadniona przez biegłego, czy określenie kierunku wychYLENIA, które w opinii określone jest jednoznacznie i zgodnie ze stanowiskiem powodów – w kierunku zrobów=kierunek pn-wsch) było zbędne. Jak zresztą wskazali sami powodowie, szkodą jest wychYLENIE budynku niezależnie od tego, ile to wychYLENIE wynosi. Dodatkowo wskazać należy, że wielkość wychYLENIA pod kątem celowości naprawy podlegała ocenie przez biegłego ds. budownictwa przy uwzględnieniu wielkości nie samego wychYLENIA wypadkowego, ale niekwestionowanych wychYLENIA cząstkowych. Skoro zatem w świetle zarówno opinii biegłego G., jak i opinii biegłego Ł. bezspornym jest, że wychYLENIE w stopniu średniej uciążliwości istnieje i wymaga naprawy (a więc okoliczność ta została wykazana zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy) sąd uznał za zbędne dalsze uzupełnianie opinii biegłego G..

Co do zakresu szkód i sposobu ich naprawy sąd oparł się na opinii J. Ł. - biegłego z zakresu budownictwa (k. 213-282, 309-314 i 341-342). Z opinii jasno wynikało oraz zostało umotywowane, jakie szkody i dlaczego biegły uznał za szkody pochodzenia górniczego, jaki jest właściwy sposób ich naprawy, oraz koszt, jak również podstawy wniosku o celowości i możliwości rektyfikacji. Strona pozwana nie podnosiła żadnych zarzutów do opinii. Co do zarzutów dotyczących ustalenia wartości odtworzeniowej – dla oceny ekonomicznej zasadności restytucji naturalnej ustalenie takie było konieczne i mieściło się w zleceniu, a powodowie poza powołaniem się na wartości rynkowe (nie znajdujące tu zastosowania) nie podnieśli żadnych zarzutów merytorycznych. Powodowie po uzupełnieniu opinii ostatecznie nie kwestionowali opinii w zakresie szkód w nawierzchni i odprowadzania wód, podtrzymali natomiast zarzuty dotyczące ogrodzenia, możliwości i kosztów rektyfikacji. Co się tyczy szkód w ogrodzeniu – zarówno pisemne opinie, jak i szczegółowe, poparte wizualnie wyjaśnienia biegłego wskazują jednoznacznie na brak uszkodzeń wymagających naprawy.

Co do kosztów naprawy w drodze rektyfikacji biegły logicznie uzasadnił wnioski opinii wyjaśniając brak podstaw do przyjęcia wskaźników wskazanych w skrypcie z seminarium (k.310), opierając się na uśrednionych kosztach rzeczywistych dotychczasowych innych rektyfikacji w podobnych budynkach, z uwzględnieniem podwyższenia tych kosztów ze względu na brak podpiwniczenia budynku, konieczność wykonania licznych robot dodatkowych i złożoność robot. Uwzględnił też orientacyjny koszt lokalu zastępczego (k. 222,223). Ustalając możliwość techniczną rektyfikacji biegły odniósł się do konstrukcji budynku, brał pod uwagę dylatacje i wysokość posadzek w poszczególnych segmentach, opierał się na własnym doświadczeniu i wiedzy fachowej.

Podkreślić należy, że pozwana posiadająca duże doświadczenie w zakresie kosztów i metodologii tego rodzaju napraw ustaleń biegłego nie podważała. Powodowie domagali się restytucji naturalnej czyli wykonania napraw – ich koszt obciąża zobowiązanego, a więc nawet hipotetyczne zaniżenie tych kosztów nie godziłoby w interes powodów. Powodowie, w zasadzie kwestionując własne żądanie, domagali się opinii innego biegłego w celu ustalenia kosztów i możliwości rektyfikacji, szczegółowego sposobu i kosztorysu wykonawczego. Wbrew zarzutowi powodów biegły wskazał metodologię rektyfikacji – metoda (...) szerzej opisana w opinii , przy czym zauważyć należy, że opinia budowlana w postępowaniu sądowym mająca służyć określeniu sposobu naprawy, ale niebędąca tożsamą z dokumentacją techniczną tej naprawy, nie może zastępować dokumentacji wykonawczej, do uzyskania której zmierzali powodowie. Podkreślić wreszcie należy, że powodowie zrezygnowali z udziału w rozprawie, wyznaczonej celem wyjaśnienia ich zarzutów do opinii, poza poddaniem jej wniosków w wątpliwość nie zgłosili przy wyjaśnieniu ustnym pytań mogących tę wątpliwość wyjaśnić. Tym samym ostatecznie po ustnym wyjaśnieniu ostateczna opinia nie została skutecznie podważona. Skoro zatem przeprowadzone dowody dawały podstawę dla oceny roszczenia powodów zgodnej z ich żądaniem, przy czym opinia budowlana jako spójna i logiczna nie budziła zastrzeżeń co do jej wiarygodności, samo przeświadczenie powodów o jej wadliwości nie mogło być podstawą dopuszczenia kolejnego

takiego dowodu. Z tego też względu wnioski powodów o opinię innego biegłego podlegał pominięciu na podstawie art. 235² § 1 pkt 5 kpc. Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 kpc pominięciu podlegał wniosek o dowód z przesłuchania stron, stanowiący dowód subsydiarny, zbędny wobec wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia na podstawie innych dowodów.

Sąd zważył:

Zgodnie z art. 144 ust 1 ustawy prawo geologiczne i górnicze właściciel nie może sprzeciwić się zagrożeniom spowodowanym ruchem zakładu górniczego, który jest prowadzony zgodnie z ustawą. Może on jednak żądać naprawienia wyrządzonej tym ruchem szkody, na zasadach określonych ustawą.

Nieruchomość powodów położona jest na terenie górniczym i objęta była zasięgiem wpływów górniczych. Wpływy eksploatacji były przyczyną wychylenia budynku mieszkalnego i deformacji nawierzchni brukowej na powierzchni 3,7m² - stanowiących szkodę wyrządzoną ruchem zakładu górniczego. W świetle treści księgi wieczystej oczywiście bezzasadny był zarzut pozwanej dotyczący braku legitymacji czynnej powodów.

Przesłankami odpowiedzialności przedsiębiorstwa górniczego za szkody spowodowane prowadzoną działalnością górniczą są: ruch zakładu górniczego, wystąpienie szkody oraz związek przyczynowy pomiędzy ruchem zakładu a powstałą szkodą. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie prowadzi do wniosku, iż zachodzi związek przyczynowy pomiędzy ww. szkodami a eksploatacją górniczą prowadzoną przez należący do pozwanej zakład górniczy. Pozwana ponosi tym samym odpowiedzialność za szkody górnicze na nieruchomości powodów w zakresie, w jakim pozostają one w związku z ruchem jej zakładu.

Zgodnie z art. 363 § 1 k.c. naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu.

Powodowie domagali się restytucji naturalnej.

W świetle ustaleń w niniejszej sprawie stwierdzić należy, że żądanie to jest uzasadnione w zakresie, w jakim obejmuje pozostające w związku z eksploatacją szkody w postaci deformacji nawierzchni i wychylenia budynku. Nie budzi wątpliwości, że naprawa wybrzuszonej części nawierzchni brukowej jest możliwa i opłacalna ekonomicznie. Wychylenie budynku mieści się w zakresie od małej do średniej uciążliwości, a jego stopień (wynoszący w jednym z naroży 18,6 mm/m) i wielokierunkowość powodują nie tylko istotne zmniejszenie walorów użytkowych budynku, ale także powodują działania szkodliwych sił ściskających i naprężających, generujących dalsze szkody. Działania takie jak poziomowanie podłóg nie będą stanowiły przywrócenia do stanu poprzedniego i nie przywrócą walorów technicznych budynku. Naprawa szkody w postaci wychylenia budynku winna polegać na rektyfikacji przy zastosowaniu metody (...) w poziomie mieszkalnego parteru. Taki sposób naprawy wychylenia jest możliwy zarówno z technicznego, jak i ekonomicznego punktu widzenia, co wyłącza negatywne przesłanki z art. 363 § 1 kpc zd. ost., czyniąc zasadnym żądanie pozwu w tym zakresie. Dodać należy, że taki sposób naprawy zniesie także szkody w postaci braku odpływu wody z połaci dachowej i zamakanie elewacji.

Co do pozostałych szkód wskazanych w pozwie (pęknięcia, odspojenia i wychyleniu ogrodzenia, pęknięciach i uszkodzeniach wypraw ścian i posadzek obiektów, trudności w odprowadzeniu wód z nieruchomości gruntowej) – w świetle zgromadzonego materiału dowodowego brak postaw do powiązania ich ze skutkami eksploatacji, a w konsekwencji do przyjęcia odpowiedzialności pozwanej na podstawie art. 144 pr. geol. i górnicz.

Mając powyższe na uwadze sąd na podstawie powołanych przepisów uwzględnił powództwo w zakresie naprawy szkód w postaci wychylenia budynku oraz deformacji nawierzchni, nakazując pozwanej rektyfikację metodą (...) wraz z usunięciem szkód powstałych podczas rektyfikacji oraz rozbiórkę nawierzchni w miejscach jej wybrzuszenia na

powierzchni 3,7 x1m i ponowne ułożenie z wykorzystaniem kostki brukowej. W pozostałej części powództwo oddalono jako bezzasadne.

O kosztach sądowych orzeczono na zasadzie art. 100 k.p.c. w związku z art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, nakazując pobranie od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa. nieuiszczonych kosztów sądowych (opłata od pozwu obliczona od wskazanej w pozwie wartości przedmiotu sporu 200 000zł – tj. 10 000zł oraz koszty opinii – łącznie 9461,14zł). Sąd miał na uwadze, że powodowie ulegli jedynie w nieznaczonej części swego żądania, pozwana zaś, która na wstępie wnosila o uwzględnienie przy orzekaniu o kosztach braku reakcji powodów na przedprocesowe działania zmierzające do ugodowego załatwienia sporu, ostatecznie w czasie procesu konsekwentnie wnosila o oddalenie powództwa.